

Christian Harlang
Advokat (H)
Taarbæk Strandvej 18,1. sal
2930 Klampenborg
Tlf. 3312 20 62
Mail: cha@harlanglaw.dk

Christian F. Jensen
Advokat (L)
Øverødvej 5,2. sal
2840 Holte
Tlf. 45 87 17 17
Mail:cfj@bonnoradvokater.dk

Østre Landsret

24. afdeling

Med kopi til Kammeradvokaten v/ advokat Peter Biering

28. marts 2018
CHA/CFJ

Vedr. sagsnr. B-3448-14 - _____ m.fl. mod Forsvarsministeriet.

I. Anmode om at genoptagelse af landsrettens stillingtagen til følgende beslutninger af de anførte grunde, jf. EMRK art. 6, 3 og 13 og FNs antitorturkonventions art. 12 - 14.

A. Landsrettens (statens dømmende myndigheds) beslutning af 23. marts 2018 (som ønsket af Forsvarsministeriet (statens udøvende myndighed)) vedrørende ikke-førelse af forhenværende forsvarsminister Søren Gade som vidne.

1. Sagsøgernes begæring og begrundelse ved processkrift 34 af 12. marts 2018:

"Sagsøgerne anmoder hermed om, at fhv. forsvarsminister Søren Gade afhøres under nærværende sager om sit kendskab til irakiske sikkerhedsstyrkers mishandling af deres fanger."

Militærjurist major Kurt Borgkvist afgav under afhøringen d. 9. marts 2018 (formiddag) i Østre Landsret. Det fremgik heraf bl.a., at:

"Det var klart, at fhv. forsvarsminister Søren Gade kendte til "fangeproblematikken", herunder at mennesker som kom i irakiske styrkers varetægt, forventeligt ville blive udsat for tortur. Det var en sag med stor medieopmærksomhed, og som ministeren personligt fulgte med i dagligt. Forsvarsministeren havde erhvervet denne viden som grundlag for ministerens personlige beslutning om, at han og to øvrige skulle hjemsendes. Han blev selv suspenderet inden hjemrejsen. Ministerens beslutninger var hverken HOKs eller FKO's, og gav anledning til utilfredshed i begge disse to underordnede enheder."

Ved Processkrift 31 af 14. februar 2018 har sagsøgerne gjort Østre landsret opmærksom på følgende:

Ambassadør Torben Gettermann afgav under afhøringen i landsretten d. 9. ds. forklaring, hvoraf bl.a. følgende fremgik:

Gettermann var ambassadør i Bagdad i tidsrummet fra maj 2003 – juni 2005, dvs. også på det tidspunkt i november 2004, hvor operation Green Desert fandt sted og derved også i månederne forud herfor.

Det fremgik, at forsvarsminister Søren Gade var på besøg hos de danske militære installationer, så vidt Gettermann kunne erindre: i september måned 2004. Den afhørte oplyste, at i det hvert fald var inden "...vores hotel blev bombet i oktober." Forespurgt hvad den lokale danske ledelse havde oplyst om den militære situation og herunder omfanget af samt igangværende udvikling af sekteriske konflikter mellem shia-militsen og den lokale sunni-minoritet, forklarede ambassadøren, at disse emner blev behandlet mellem den lokale militære ledelse og forsvarsminister Søren Gade, uden deltagelse af ham selv eller andre fra Danmarks diplomatiske repræsentation i Bagdad, der fungerede i en separat civil søjle i.f.t. Udenrigsministeriet i København.

Sagsøgerne har i Processkriftet af 14. februar 2018 på baggrund af ovenstående begæret følgende: "Sagsøgerne anmoder herved landsretten om at tillade afhøring af fhv. forsvarsminister Søren Gade."

Landsretten havde d. 25. januar 2017 (jf. E I 328) havde truffet afgørelse om at afskære sagsøgerne fra at afhøre den fhv. forsvarsminister Søren Gade om hans kendskab til forholdene i de irakiske fængsler på tidspunktet for operation Green Desert (jf. sagsøgernes anmodning af 15. juli 2015 (E III 551)).

Denne imødekommelse af det sagsøgte Forsvarsministerium forsøg på at afskære denne afhøring blev truffet af landsretten på det daværende grundlag.

Hertil bemærkede sagsøgerne i Processkriftet af 14. februar 2018, at Forsvarsministeriet på det tidspunkt havde oplyst, jf. ibid., 3. afsnit, at:

"...operative beslutninger vedrørende operation Green Desert blev truffet af den militære ledelse i den danske bataljon i Irak, der refererede til Hærens Operative Kommando og Forsvarskommandoen, hvilke kommandoer har udarbejdet magtanvendelsesdirektivet. Endvidere er henvist til, at alle relevante ministersvar vedrørende sagen er fremlagt, og at der vil ske afhøring af repræsentanter fra Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriet."

Sagsøgerne bemærkede hertil at:

"Landsretten traf bestemmelse om at afvise afhøring af den fhv. minister som anført overflødig bevisførelse "Henset til begrundelsen for anmodningen og til det af sagsøgte anførte...", uanset at pågældende emne klart er relevant for sagen om den danske stats ansvar for tortur."

Torben Gettermann har ved retsbog af 8. februar 2018 forklaret:

"Han havde været i Basra fem eller seks gange, inden han i september eller oktober 2004 var dernede i forbindelse med, at Udenrigspolitisk Nævn og Søren Gade aflagde et besøg i Camp Eden på Shaiba Log Base."

Operation Green Desert fandt sted kort tid herefter, d. 25. november 2004. I den verserende retssag for Østre Landsret gøres det af Kammeradvokaten for Forsvarsministeriet gældende, at det sagsøgte Forsvarsministerium ikke havde noget særlig kendskab til forholdene i irakiske fængsler vedr. håndtering af fanger. Sagsøgerne gør gældende, at Forsvarsministeriet var bekendt hermed. Emnet er dermed et centralt bevistema.

Det er således af helt central betydning, at sagsøgerne får mulighed for at afhøre den øverste ansvarlige embedsperson (ministeren) om dennes viden på det relevante tidspunkt, nu med baggrund i for nyligt fremkomne oplysninger afgivet af to væsentlige vidner i sagen.

Hvis landsrettens hidtidige efterkommelse af Forsvarsministeriets ønske om, at Søren Gade ikke bliver afhørt som vidne bliver det endelige, vil dette indebære en meget grov tilsidesættelse af såvel retsplejelovens afsnit om civile retssagen som EMRK art. 6 om adgang til at føre retfærdig

rettergang. Disse regler skal i en retsstat beskytte det saglige behov hos en procespart, her de sagsøgende torturofres, interesse i, at sagen bevismæssigt ikke bliver afgjort på et ufuldstændigt og amputeret grundlag, til den sagsøgte stats fordel.

Blokerer Østre Landsret (som ønsket af Forsvarsministeriet) fortsat for, at dette vidne kan føres, vil dette moment sammen med en lang række yderligere formelle og faktiske uligheder, der er indtruffet under sagen på begæring af Kammeradvokaten, og efter Østre Landsrets dertil hørende bestemmelse betyde, at sagsøgerne ikke gives en retfærdig rettergang.

Den danske stats forpligtelser efter disse regler fremstår så meget desto mere eklatant brudt, når følgende tages i betragtning:

- A. Søren Gade havde som chef fuld opmærksomhed på problemstillingen omkring fangehåndtering, "*...som ministeren personlig fulgte med i dagligt*", jf. ovennævnte vidneudtalelse.
- B. Søren Gade var på rejse til den danske bataljon og aflagde besøg i camp Eden og på Shaiba Log Base kort tid før Operation Green Desert blev iværksat.
- C. Søren Gade behandlede med den militære ledelse i Basra udviklingen af de sekteriske konflikter.

2. Begrundelse for afslag som fremgår af retsbog af 23. marts 2018

"Landsretten finder også efter de nu fremkomne oplysninger og henset til den vidneførsel, der allerede har fundet sted og vil finde sted for landsretten, at en vidneafhøring af forhenværende forsvarsminister Søren Gade fortsat må anses for overflødig bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341, hvorfor de tidligere beslutninger, senest i retsbogen af 20. februar 2018, om ikke at tillade bevisførelsen fastholdes."

Denne begrundelse er ikke længere holdbar, uanset statens udøvende myndigheds meget store ønske om, at statens dømmende myndighed afskærer afhøring af den forhenværende øverst ansvarlige, der selv har været direkte involveret.

B. Landsrettens beslutning af d. 23. marts 2018 vedrørende førelse af Hans Vedholm og Grünberger som vidner.

1. Sagsøgernes begæring og begrundelse ved processkrift 34 af 12. marts 2018:

"Sagsøgerne anmoder hermed om, at Hans Vedholm og Grünberger afhøres under nærværende sager, om deres kommunikation med Kurt Borgkvist (samt evt. andre) om kendskabet til irakiske sikkerhedsstyrkers mishandling af fanger."

Major Kurt Borgkvist har ved retsbog af 9. marts 2018 forklaret:

"Forevist artikel i Information af 20. maj 2016, jf. side 1282, forklarede han, at han lavede månedsrapporterne og sendte dem hjem til HOK i Danmark. Han vidste ikke dengang, hvad der skete med rapportererne, men i dag ved han, at de blev sendt rundt i forsvaret, herunder også til forsvarsministeren. Han kan vedstå det, han er citeret for i artiklen. Der kom ingenting ud af rapportererne, bortset fra måske ændring af nogle direktiver. Han fik ros for sine indberetninger, der var ledsaget af fotos af fængslerne og af fanger i cellerne. Kommunikationen foregik på forsvarets interne net til HOK's pressesektion i Karup, blandt andet Hans Vedholm og Grünberger. Pressesektionen hørte under ledelsessektionen, og deres oplysninger skulle viderekommunikeres til operationssektionen."

2. Begrundelse for afslag som fremgår af retsbog af 23. marts 2018

"Landsretten finder efter det fremkomne og henset til den vidneførelse, der allerede har fundet sted og vil finde sted for landsretten, at en vidneafhøring af Hans Vedholm og Grünberger må anses for overflødig bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341, hvorfor bevisførelsen ikke tillades."

3. Som man kan regne ud fra sammenhængen i det faktum, landsretten hidtil er præsenteret for ved afhøring af bl.a. Kurt Borgkvist, kan disse to vidner særligt belyse, hvad den reelle viden var i Danmark forud for udsendelsen af hold 4. Dette skal endvidere sammenholdes med sagsøgernes HF-editionsbegæring 1 af 12. marts 2018. At dette emne tillige er delvist belyst ved allerede foretagne afhøringer, betyder ikke, at der ikke vil fremkomme yderligere oplysninger af selvstændig betydning for sagens afgørelse. Der må her konkret som generelt under nærværende retssag lægges vægt på, at det sagsøgte Forsvarsministerium konsekvent har udvist en retsstridig adfærd overfor de sagsøgende torturofre ved bl.a. gennemgående at holde oplysninger tilbage, som statens udøvende

myndighed er positivt vidende om har relevans for sagens udfald, og som den er pligtig at fremlægge. Sagsøgernes krav om genoptagelse er baseret på EMRK art. 6, 3 og 13 og FNs antitorturkonventions art. 12 - 14, hvorefter der består krav om adgang til retfærdig rettergang, herunder i forbindelse med bevisførelse.

C. Landsrettens beslutning af d. 23. marts 2018 vedrørende førelse af "to yderligere vidner, som har set overgrebene på Cyan 4 finde sted, m.v."

1. Sagsøgernes begæring og begrundelse herfor

Sagsøgerne angav de af Østre Landsret efterspurgte temaer i processkrift 28 af 9. januar 2018. (Statens dømmende myndighed har ikke rettet tilsvarende forespørgsel til statens udøvende myndighed vedr. dens mere end 50 vidner.)

"Videre skal oplyses, at temaerne – angivet i oversigtsform, og med forbehold for tilføjelser og modifikationer – er som følger:

1. Kendskab til irakiske sikkerhedsstyrkers mishandling af deres fanger, forud for gennemførelsen af operation Green Desert d. 25. november 2004.

2. Hvad vidnet selv har set og hørt, da operation Green Desert blev gennemført, herunder bl.a.:

a. Danske styrkers egne handlinger og interaktioner med irakiske sikkerhedsstyrker.

b. Den fysiske afstand imellem danske og irakiske styrker.

c. Danske og irakiske styrkers behandling af de tilfangetagne.

d. Danske styrkers adfærd.

e. Hvilke af sagsøgerne det pågældende vidne kan bekræfte var blandt de tilfangetagne.

f. Dansk militærs brug af videokameraer under operationen.

3. Vidnets kendskab til, hvornår én eller flere af de tilfangetagne sagsøgere blev løsladt.

4. Den/de løsladte sagsøgers tilstand fysisk/psykisk ved hjemkomsten, som vidnet selv opfattede og erindrer det."

Ved Proceskrift 33 af 18. februar 2018 anførte sagsøgerne:

"Sagsøgerne anmoder om, at afhøringerne finder sted som umiddelbar bevisførelse i København, i overensstemmelse med retsplejelovens udgangspunkt. Af betænkning nr. 1401/2001 fremgår pkt. 5.1 (s. 361), 1. afsnit: "Indledningsvis bemærkes, at Retsplejerådet finder, at princippet om

bevisumiddelbarhed tilsiger, at det fortsat er hovedreglen, at bevisførelse i form af afhøringer af vidner og sagkyndige sker umiddelbart ved fremmøde for den dømmende ret under domsforhandlingen.”

Det har ikke betydning herfor, om det – nu, i modsætning til d. 12. og 13. december 2017 – måtte være forsvarligt og hensigtsmæssigt, jf. lovforslag nr. 168 af 1. marts 2006, pkt. 6.2.2., at foretage afhøringerne i Beirut, Libanon.

Dertil kommer, at det for disse vidner ikke vil være forsvarligt for dem at afgive forklaring i Beirut, Libanon, fordi der består en relevant frygt for repressalier ved at udtale sig negativt om shiiter, hvorunder selvsagt hører shiitiske politistyrker. Dette har – ganske som for sagsøger (20) – rod i, at Hizbollahbevægelsen (som ofte betegnes og opfattes som en shia-muslimsk terrorbevægelse med en politisk underorganisation) har stadig tiltagende meget betydelig indflydelse i Libanon, og derfor befrygtes det, at negative forklaringer afgivet af dem kan få alvorlige konsekvenser for deres familie og/eller dem selv.”

2. Begrundelse for afslag som fremgår af retsbog af 23. marts 2018
”Landsretten finder med de foreliggende oplysninger ikke grundlag for at tillade vidneførelsen, dels fordi anmodningen er uspecifik, dels fordi sagsøgerne på nuværende tidspunkt har benyttet den tid, der har været afsat til ”deres” del af hovedforhandlingen, på anden bevisførelse.”
3. Sagsøgernes krav om genoptagelse er baseret på EMRK art. 6, 3 og 13 og FNs antitorturkonventions art. 12 - 14, hvorefter der består krav om adgang til retfærdig rettergang, herunder i forbindelse med bevisførelse.

D. Landsrettens beslutning af d. 23. marts 2018 5. vedrørende vidneforklaring fra dr. Raghda Sleit.

1. Sagsøgernes begæring og begrundelse herfor ved e-mail af 14. marts 2018:
*”På vegne af advokat Christian Harlang og undertegnede må hermed oplyses som følger:
Vidnet dr. Raghda Sleit har ikke mulighed for at afgive forklaring i marts måned 2018, men dette er muligt i uge 16 og 17 (mandag d. 16. til torsdag d. 26 april). Sagsøgerne har ikke mulighed for at give møde d. 20. april.
Sagsøgerne kan foreslå, at der som erstatning for den aflyste retsdag d. 6. marts 2018 afsættes en retsdag til afhøring af dette vidne indenfor disse to uger, om nødvendigt derved at der berammes yderligere retsdag i maj*

måned, hvis dette medfører, at sagsøgte ellers ville miste en retsdag til sin bevisførelse.

Det havde selvfølgelig været langt at foretrække, og overordentligt tidsbesparende, under de passerede måneder for så vidt angår det tilrettelæggelsesmæssige, hvis der ved sagens berammelse havde været afsat den tilstrækkelige tid, som sådanne omfattende sager nødvendigvis erfaringsmæssigt indebærer både for så vidt angår selve sagens forelæggelse, bevisførelse og procedure såvel som reservetid, som der kan blive brug for i omfattende retssager, hvorunder det naturligvis også kan vise sig fornødent at aflyse retsmøder. Desværre har tidsplanen – for sagsøgerne forventeligt – vist sig at være for stram, og som Forsvarsministeriet og Kammeradvokaten har ønsket (sagsøgte har i processkrifterne F og G foreslået helt ned til det absurde antal "21-25 retsdage", jf. E III 749 og 793).

2. Begrundelse for afslag som fremgår af retsbog af 23. marts 2018. (Mærket nedenfor "ØL". Vore bemærkninger er angivet nedenfor med "SGS", sagsøgerne)

ØL:

"Vidnet skulle i overensstemmelse med sagsøgernes tidsplan have afgivet forklaring over 3½ time i et retsmøde den 6. marts 2018, der imidlertid måtte aflyses som følge af sygdom blandt landsrettens dommere.

SGS:

I så langt et forløb der strækker sig fra 7 november til 10 maj er aflysninger som sygdom selvsagt uundgåeligt derfor havde vi i de tidskalkulationer som vi har fremsendt til Østre landsret og Kammeradvokaten (udkast til tidsplaner) ved vores skrivelse af XX oktober 2016 og XX januar 2017, der vedhæftes nærværende skrivelse, netop indrettet behov for reserve.

Ikke mindst på denne baggrund er det åbenlyst urimeligt, hvis den nu opståede pressede situation - der udelukkende kan tilskrives Østre Landsrets efterkommelse af Forsvarsministeriets ønsker om en betydelig beskæring af antallet af retsdage, som er til rådighed for bevisførelse, m.v., i sagen - skal gøres til ulempe for sagsøgerne og dermed dens behandling, oplysning og afgørelse.

ØL:

Landsretten tilbød til erstatning herfor dagene den 23. og 26. marts 2018. Advokat Peter Biering bekræftede at kunne give møde begge de foreslåede dage."

Af retsbogen for den 9. marts 2018 fremgår herom:

"Sagsøgernes advokater oplyste, at det ikke er muligt for dem at give møde den 23. og 26. marts 2018, og anmoder om, at hovedforhandlingen forlænges med en retsdag i maj måned.

Sagsøgtes advokat oplyste, at det på grund af andre hovedforhandlinger ikke er muligt for ham at give møde efter den 8. maj 2018."

Det blev ikke i retsmødet oplyst nærmere, hvori hindringerne de pågældende dage bestod, eller om advokat Christian F. Jensen kunne give møde på begge advokaters vegne på en af de pågældende dage.

SGS:

Landsretten forsøger her – indirekte og direkte – at placere problemet hos sagsøgernes advokater. Det udelades - ganske som den af landsretten anvendte usaglige selvforsvarssystematik vedr. forlængelse af hovedforhandlingsdagen d. 12. december 2017 - at andre faktorer har afgørende betydning herfor. In casu havde vidnet ikke mulighed for at give møde på de to af landsretten foreslåede datoer, hvilket landsretten var vidende om, forinden retsbog for 23. marts 2018 blev forfattet. Den af landsretten anvendte metode i det ovenfor citerede afsnit af retsbogen er uacceptabel. Som det selvsagt er Østre landsrets 24. afdeling fuldt ud bekendt, er den helt faste ordning for berammelse af hovedforhandlinger i civile sager, at dette sker på forhånd (dvs. inden hovedforhandlingens påbegyndelse, dvs. før 7. november 2017), således at hovedforhandlingen tilrettelægges ud fra de muligheder i forhold til andet arbejde og andre pligter, som de deltagende advokater har. Således har afdelingen ingen ret til indirekte eller direkte at laste sagsøgernes advokater for at det ikke var muligt på de to nævnte datoer, og endog med så kort varsel, at lægge andet arbejde til side med deraf følgende skadevirkninger.

Afdelingens fremgangsmåde er ganske uhørt og stridende imod helt grundlæggende hensyn, der skal varetages af domstolene over for advokater.

Det urimeligt afvigende fremgår i øvrigt oveni dette, når det – samtidig – noteres, at sagsøgte advokats oplysning om ikke at have ledig tid efter 8. maj tillades virkning til skade for sagsøgernes procesførelse, som det fremgår nedenfor.

ØL:

Landsretten finder det ikke muligt at tilbyde andre dage til erstatning for den aflyste dag og finder heller ikke grundlag for at forlænge hovedforhandlingen.

Det bestemmes derfor, at vidnet – såfremt sagsøgerne fastholder førelsen af dette og ikke indgår aftale med sagsøgte om andet – skal afgive forklaring i op til 3½ time den 24. april 2018.

Dagene den 24., 25., og 26. april samt den 1. maj 2018 er afsat til sagsøgernes procedure, men landsretten finder, at proceduren vil kunne gennemføres, selv om tiden til procedure den 24. april 2018 må begrænses som anført.

SGS:

Som advokater for sagsøgerne kan vi ikke acceptere denne behandling. Den tid der er til rådighed for proceduren i sagen er i forvejen knap jf. vore tidligere kalkulationer i den ovenfor nævnte skrivelser af 2016 og 2017.

Det vidne, hvis afhøring måtte aflyses som følge af sygdom blandt landsrettens dommere, er den retsmedicinske ekspert, der som psykiater har skrevet rapporterne vedr. sagsøger nr. 12 – 21 og 23, altså 11 rapporter.

Kammeradvokaten gør under sagen gældende, at rapporterne ikke har bevisværdi og det er derfor helt uacceptabelt, hvis resultatet bliver, at en afhøring af Raghda Sleit kommer til at indebære en begrænsning af den tid, der nu i adskillige måneder har været planlagt som til rådighed for sagsøgernes procedureindlæg.

Det, som Østre Landsrets 24. afdeling udsætter sagsøgerne for, er i strid med retsplejeloven, EMRK og FNs Antitorturkonvention.

E. Landsrettens beslutning af d. 23. marts 2018 vedrørende påstandsdokumenter/ sammenfattende processkrifter.

ØL:

"Landsretten skal anmode om, at eventuelle reviderede påstandsdokumenter/sammenfattende processkrifter indleveres til landsretten af begge parter senest den 19. april 2018. Skrifter, der indgives efter denne dato, vil ikke indgå i landsrettens behandling af sagen."

SGS:

Som oplyst under sidste retsmøde planlægger sagsøgerne, hvis tiden tillader det, at bearbejde det sammenfattende processkrift, selv om dette er usædvanligt at foretage efter hovedforhandlingen påbegyndelse.

Men det er arbejdsmæssigt umuligt at indlevere det d. 19. april. 2018, som er torsdag i den uge hvor der har været hovedforhandlingsdage uafbrudt siden mandag d. 16. april, inkl. også torsdag d. 19. april.

Sagsøgerne anmoder om, at der fastsættes en frist herfor, som gør det muligt - også for sagsøgerne, som ikke på forhånd har kendskab til, hvilke udtalelser, der kan forventes at fremkomme bl.a. d. 19. april - at indlevere et revideret sammenfattende processkrift, således at ikke kun den ene processide - staten, her Forsvarsministeriet - indrømmes denne processuelle fordel.

Som anført mange gange tidligere, illustrerer også denne problemstilling, at Østre Landsret (statens dømmende myndighed) har afsat klart for lidt tid til gennemførelse af hovedforhandlinger i nærværende sag om den danske stats ansvar for tortur (i overensstemmelse med statens udøvende myndigheds usaglige ønsker).

Der henvises herom endvidere til afsnit II.2 nedenfor.

II. Øvrige manglende opfyldelse af sagsøgernes ret til retfærdig rettergang jf. retsplejeloven og EMRK art. 6 med tilhørende FNs Antitorturkonvention.

For at opfylde kravene i medfør af retsplejeloven og EMRK art. 6 med tilhørende FNs Antitorturkonvention således at sagsøgerne som torturofre kan få en retfærdig rettergang, mangler der på nuværende tidspunkt følgende:

1. Kammeradvokatens stillingtagen til fremsatte opfordringer vedrørende navnlig følgende
 - 1.1 Besvarelse af om det fremlagte bilag DA som er det britiske Forsvarsministeriums mail af april 2016, hvorved sagens bilag CÅ er fremsendt med ca. 95% tusch, er det første og eneste

eksemplar som sagsøgte har modtaget. Sagsøgerne er af den opfattelse, at eksemplaret er tilgået det sagsøgte Forsvarsministerium på et tidligere tidspunkt og, at kammeradvokatens oplysning under forelæggelse om, at "*... dette eksemplar er det som jeg har fået på mit skrivebord ...*" netop er udtryk for at det sagsøgte Forsvarsministerium ikke har opfyldt sin forpligtelse til at give en fuldstændig og udtømmende oplysning om dette anliggende.

Kammeradvokatens udtalelse er selvsagt ikke af fuld gyldighed for det sagsøgte Forsvarsministeriums position som procespart i sagen og Kammeradvokatens udtalelse lægger efter sit indhold netop op til en tilbundsgående og dermed retvisende besvarelse.

1.2. Fremlæggelse af den endelige befalingsrapport

Der henvises til processkrift 35 herom.

2. Manglende afhøring af parter og vidner.

Indtil videre er sagsøgerne p.g.a. de på forhånd erkendbart alt for snævre tidsmæssige rammer for gennemførelse af hovedforhandlingen i nærværende sag om den danske stats ansvar for tortur blevet afskåret fra at afhøre følgende, i strid med sagsøgernes rettigheder til at føre bevis, og i overensstemmelse med den danske stats udøvende myndighed usaglige ønsker, som efterkommet af statens dømmende myndighed:

5 sagsøgere.

16 vidner fra Az Zubayr, som har set sagsøgerne blive tage til fange, m.v. (kun ét har kunnet afhøres p.g.a. de tidsmæssige begrænsninger, landsretten har fastsat, som ønsket af Forsvarsministeriet).

1 lægefaglig ekspert, dr. Mona Hamed Imam (uanset om hun bliver rask, er sagsøgerne afskåret fra at føre hende som vidne p.g.a. landsrettens efterkommelse af Forsvarsministeriets usaglige ønske om at beskære antallet af retsdage).

2 militærvidner, hvis forklaringer må forventes at bekræfte og uddybe Forsvarsministeriets kendskab til irakiske sikkerhedsstyrkers

systematiske mishandling og tortur af deres fanger også forud for gennemførelsen af operation Green Desert, Hans Vedholm og Grünberger.

1 forsvarsminister.

Sagsøgerne anmoder om, at Østre Landsret nu berammer et passende yderligere antal retsdage til sagsøgernes bevisførelse. Der er intet som helst grundlag for at anføre, at de anvendte tidsmæssige rammer har været tilstrækkelige. Landsretten må blot erkende, at den stedfundne berammelse ikke har været passende, og følgelig rette op herpå. Andet kræver det ikke. Hensynet til torturofrene vejer uendeligt meget tungere, end hensynet til, at også en landsret - som noget helt naturligt - fra tid til anden ses at begå fejlpositioner.

De foreliggende forhold er i øvrigt så meget desto mere særdeles grelle, når det tages i betragtning, at Forsvarsministeriet havde bebudet afhøring af mere end 50 vidner.

Det er ikke den danske stats udøvende myndighed, der via sin privat praktiserende og privat antagne advokat skal diktere, hvad statens dømmende myndighed skal afsætte af retsdage til forsvarlig gennemførelse af hovedforhandlingen i Danmarks største sag om det udsendte danske militærs ansvar for tortur. Der henvises til grundlovens § 3.

København, d. 28. marts 2018

Christian Harlang
Advokat (H)

Christian F. Jensen, e.o.
Advokat (L)